

Riedsútstel

It Debat	: 27 november 2025
Agindapunt	: 3
Status	: Opiniërend
Program	: 0 – Bestuur en ondersteuning
Portefúljehâlder	: C. Schokker-Strampel
Amtner	: J. Dekker
Bylage	: 1. Visie op overheids- en inwonersparticipatie 2. Mienskipsrûte Tytsjerksteradiel (Routeplanner) 3. Startnotitie burger- en overheidsparticipatie
Saak- en stiknûmer	: 2025092213117 en 25ZG306040

Underwerp

Visie op overheids- en inwonersparticipatie

Koarte ynhâld

In het raadsprogramma 2022-2026 heeft de gemeenteraad aangegeven de verbinding tussen inwoners en gemeente te willen verstevigen. Eind 2024 heeft u de startnotitie burger- en overheidsparticipatie vastgesteld. In die startnotitie zijn twee scenario's beschreven om te komen tot visie op burger- en overheidsparticipatie voor Tytsjerksteradiel en een goede inbedding hiervan in de gemeentelijke organisatie. U heeft gekozen voor scenario 2, het leertraject. Aan de hand van deze startnotitie is een plan van aanpak gemaakt. We staan nu aan het eind van fase 1, de oplevering van een Tytsjerksteradiels Visie op overheids- en inwonersparticipatie

Foech fan de ried / kolleezje

Het is een bevoegdheid van u als gemeenteraad om kaders te stellen. De raad bepaalt de algemene uitgangspunten en kaders waarbinnen participatie en het ontwikkelen van visies moet plaatsvinden. Dit omvat het vaststellen van de Tytsjerksteradielse visie op overheids- en inwonersparticipatie.

Taljochting

Het ontwikkelen van een brede visie op overheids- en inwonersparticipatie is om een aantal redenen van belang. In de omgevingswet die in januari 2024 in werking is getreden speelt zowel overheids- als inwonersparticipatie een centrale rol. Als overheid willen en moeten we de inwoners betrekken bij onze plannen en daarnaast willen en moeten we ook initiatiefnemers ondersteunen bij het organiseren van participatie waarbij we als overheid zelf ook vaak een participant zijn bij initiatieven uit de samenleving. Deze visie op overheids- en inwonersparticipatie is de paraplu waarin we benoemen hoe we als Tytsjerksteradiel om willen gaan met al deze vormen en routes van participatie.

Daarnaast wil het Wetsvoorstel Versterking Participatie op Decentraal Niveau dat elke gemeente heldere kaders en spelregels voor participatie opstelt, vastgelegd in een verordening.

Eerst visie dan verordening

In de aangenomen startnotitie overheids- en inwonersparticipatie is gekozen voor het leertraject. Hierbinnen stellen we eerst onze visie op participatie vast. Hoe zien we dit op Tytsjerksteradielse wijze en hoe gaan we dit vormgeven. Vervolgens gaan we oefenen met de werkwijze (oa de Mienskipsrûte) en tools die we gaan uitwerken. Aan het eind van dit traject gaan we een verordening schrijven die opgesteld is op basis van de inhoud van voorgaande stappen. Na oplevering van alle producten is het zaak om dit onderwerp levend te houden door het volgen van nieuwe ontwikkelingen, het blijven ontwikkelen van tools en bieden van trainingen.

Aandachtspunten Visie

De voorliggende visie benoemt wat we verstaan onder overheids- en inwonersparticipatie, wat we ermee willen in Tytsjerksteradiel en hoe we kijken naar de juiste rolverdeling.

Uit de sessie in mei 2025 met de raad zijn een drietal thema's gefilterd die we belangrijk vinden en nadere aandacht willen geven. Deze zijn verder uitgewerkt in de visie. Daarnaast blijkt ook uit gehouden ambtelijke sessies dat er behoefte is aan praktische handvatten; wat moeten we doen als we beleid gaan schrijven of een woningbouwplan ontwikkelen? Hoe moeten we het participatietraject inrichten en krijgen we hier dan ook ruimte voor als het tijd en misschien wel geld kost? Hoe bereiken we de moeilijk bereikbare doelgroepen. Daarnaast is er behoefte aan een brochure voor initiatiefnemers vanuit de samenleving om als gemeente richting te kunnen geven aan de 'vormvrije' participatie bij dergelijke initiatieven. Initiatieven uit het verleden bieden leermomenten en handvatten voor toekomstige initiatieven vanuit de samenleving.

De visie vertelt wat en hoe, maar we zullen het in de praktijk met elkaar moeten gaan uitvoeren. De toolbox participatie en iemand die 'van participatie is' zijn dan ook belangrijke instrumenten om straks dit onderwerp levend en ingebed in de organisatie te houden.

Coöperatief als basisstrategie

In het hoofdstuk initiatieven uit de samenleving benoemen we dat coöperatief onze basisstrategie is. Dit houdt in dat we initiatiefnemers stimuleren om zelf de trekkersrol te vervullen. We faciliteren en verbinden, maar we nemen niks over en stellen kaders waar nodig. Dit lijkt de meest passende strategie voor Tytsjerksteradiel. We stimuleren de samenleving om zelf met ideeën te komen en hier ook eigenaar van te blijven.

Alternatieven zijn Co-productief waarbij we als gemeente al een grotere rol pakken en ook meedoen en invullen. De meest verregaande basisstrategie is Competitief waarbij we ook meedingen, verbeteren en uitdagen.

Huidige documenten

Intern zijn er verschillende documenten die in meer of mindere mate over overheids- en inwonersparticipatie gaan waarvan de verordening participatiebeleid fysieke leefomgeving, de verordening burgerinitiatieven met de bijbehorende beleidsnotitie de meest concrete zijn op dit gebied. Daarnaast zijn er verschillende stukken waaronder de wurkwijzer voor dorpsbelangen die direct met overheidsparticipatie te maken hebben.

De voorliggende visie heeft als doel een overkoepelend document te zijn en is niet strijdig met deze documenten. De toekomstige verordening heeft wel als doel om de huidige 'algemene inspraakverordening' en de 'verordening burgerinitiatieven' te vervangen en handvatten te bieden voor een vernieuwde werkwijze dorpsbelangen.

Financieel

Bij het vaststellen van de startnotitie eind 2024 is er €107.000,- aan incidentele middelen opgenomen om voor de duur van 1 jaar de implementatie van de startnotitie met de daarbij behorende stappen ter hand te nemen.

Tegelijk is benoemd dat tijdens de implementatie in het eerste jaar een voorstel moet komen voor structurele borging in de organisatie ook in de vorm van personele inzet. De tijd is nog te kort geweest om hier een helder voorstel voor te doen. Om toch voor het

volgende jaar middelen te hebben is voor de komende 2 jaar in de begroting incidenteel geld opgenomen. Dit is gebaseerd op personele inzet van 0,5 Fte zoals ook benoemd in de startnotitie. Daarnaast is €15.000,- opgenomen voor de ontwikkeling van een toolbox. De praktijk tot nu toe en ervaringen uit andere gemeenten lijken uit te wijzen dat 0,5 fte aan personele inzet nauwelijks voldoende is.

Een concreter voorstel hiervoor zal op een later moment volgen. Als raad is het goed om dit wel mee te nemen in uw overwegingen

Vragen aan de raad tijdens de opiniërende behandeling van dit voorstel

Graag hoort het college van de gemeenteraad:

1. In hoeverre kan de raad zich vinden in de voorliggende conceptvisie? *Sluit de visie aan bij de uitgangspunten van de startnotitie en bij de wensen van de raad zoals besproken in de sessie van mei 2025?*
2. Hoe beoordeelt de raad de keuze voor 'coöperatief' als basisstrategie bij maatschappelijke initiatieven. *Vindt u deze strategie passend bij de rol die de gemeente wil innemen?*
3. Is de raad zich bewust van de financiële consequenties die de uitvoering van deze visie met zich meebrengt, en hoe kijkt zij aan tegen het vrijmaken van middelen hiervoor? *Hoe kijkt u aan tegen de inzet van middelen en personele capaciteit, zoals benoemd in de toelichting, en welke randvoorwaarden acht u noodzakelijk voor een succesvolle implementatie?*

Burgum, 4 november 2025

Het college van burgemeester en wethouders van Tytsjerksteradiel,

secretaris,

burgemeester,

dhr. drs. J. Krul

mevr. C. Schokker-Strampel